

MÅNEDSBREV

SKJEBERG ROTARYKLUBB

TRF, The Rotary Foundation.

Vårt månedsblad er viselig innrettet, også når det gjelder månedens lederartikkel. Presidenten, sekretæren og de ulike komiteledere har ansvar for hver sin måned. "Jeg velger meg april" sa Bjørnson. Som RF-ansvarlig har jeg nå fått tildelt april måned.

Da er det greit å begynne med den felles visjonen vi har, både i Rotary International og The Rotary Foundation: *«Together, we see a world where people unite and take action to create lasting change – across the globe, in our communities and in our selves.»*

TRF, er det vi på godt norsk kaller Rotaryfondet., som ble opprettet i 1917. Det var en trang start, og det var først ved Paul Harris 'død i 1947 at fondet hadde fått en viss økonomisk styrke. Det har i de følgende årene vokst til å bli et kraftig finansielt instrument i Rotary's arbeide for å støtte ungdom i utdanning, internasjonal kontakt, lokale og globale samfunnsprosjekter gjennom et stort antall aktiviteter som etter hvert har hjulpet millioner av mennesker.

Fondet's motto er: *«DOING GOOD IN THE WORLD»*

TRF er som vi vet en non-profit organisasjon som utelukkende støttes av frivillige bidrag fra Rotarianere, gjennom klubben eller individuelt, og fra venner av fondet som deler rotarianeres visjon om en bedre verden. Gjennom årene har også vår klubb og noen enkeltmedlemmer, gjennom ulike bidrag og aktiviteter, for eksempel til Polio Plus, Myggnettprosjektet og Mary's venner, bidratt med vesentlige beløp. Dette ønsker vi å fortsette med. Men det er også diskusjon i klubben, fordi vi i mange tilfelle føler at vi mangler litt tilbakemeldinger, og fordi avstanden til prosjektene blir stor.

Så vidt jeg vet, skal alle klubber innen 1. mai hvert år, gjøre kjent klubbens mål og planer, med planlagte bidrag til TRF for det kommende år. Det kunne kanskje være en ide at disse planene, sammen med klubbens øvrige mål, i en konsentrert form, hadde sin faste plass i vårt månedsbrev! Kan vi kalle det «månedens plan- og budsjetterrapport»!

Steinar Kjuus

Nr. 9 Årgang 46 April 2022

Klubbinformasjon:

Charterdato: 22. mai 1975
Møtested: Skjeberg Rådhus (Kantina)
Møtetid: Onsdag kl. 19.00

Styret:

President: Arne S Nielsen
Innk. President: Øystein Brodal
Sekretær: Ole Enger
Kasserer: Per Frode Rismark
Past President: Rune Larsen
Styremedlem: Thor Ørseng

Månedsbrevkomité:

Per Brevik – Hans Erik Pedersen
Morten Pehrsen – Per Sundby

Stoff til månedsbrevet:

[e-post: perbrevik46@gmail.com](mailto:perbrevik46@gmail.com)
www.skjeberg.rotary.no

Møteprogram:

04/05	Rotarynytt og planer for neste Rotaryår
11/05	Bedriftsbesøk S.borg brannstasjon
18/05	Ikke fastsatt
25/05	Grilling og hyggelig samvær på Bodalstranda v/ Festkomitéen

Referat fra klubbmøter 6. april 2022

Møtested: Skjeberg Rådhus

Program: Utviklingen i elforsyningen og kraftmarkedet etter innføring av Energiloven - sett med en Særpings øyne»

Til stede: 24 medlemmer

Referent: Morten Pehrson

Presidenten åpnet møte og tente lys for fred, vennskap og glede. Etter litt drodning rundt dagens dato avsluttet presidenten med det kinesisk ordtaket «Før du vet ordet av det har du levet».

Frode Ludvigsen er utdannet elkraftingeniør, har jobbet i energiforsyningen siden 1990 og jobber i dag i Nett-Tjenester AS. Han tok oss gjennom utviklingen i det lokale kraftmarkedet før og etter innføring av Energiloven i 1991. Energiloven kom med et markedsbasert kraftsystem som utløste den mest omfattende omstruktureringen i norsk elforsynings historie. Dette ble en reise med mye fakta, mange navn og årstall. Her følger en komprimert versjon.

Før Energiloven ble innført hadde alle kommunene i Østfold egne elektrisitetsverk. Viktige aktører i Sarpsborg-regionen var Hafslund, Østfold Energi og Borregaard. Produksjon i Sarpsfossen. startet i 1898 med Borregaard kraftverk før Hafslund kraftverk ble satt i drift 1899. Sarp kraftverk (på oversiden av brua), ble satt i drift

1978. Oppstrøms Sarpsfossen. ble Vamma kraftverk satt i drift i 1915. Vamma er Norges største elvekraftverk med en installert effekt på 343MW. Flott anlegg! Kykkelsrud kraftverk ble satt i drift 1903, senere slått sammen til Fossumfoss-Kykkelsrud. Installert effekt 230MW. I 1916 startet arbeidene med Solbergfossanlegget og var i 1924 landets største kraftproduksjonsanlegg. Dette er også et flott anlegg!

Litt om eierstrukturer: Aktieselskabet Hafslund ble etablert i 1898 med formål å etablere kraftproduksjon i Sarpsfossen. samt bygge en karbidfabrikk som skulle utnytte kraftproduksjonen. Norsk Hydros grunnlegger, Sam Eyde, etablerer Vamma Fossekompagnie med formål å bygge et kraftverk som skulle forsyne en planlagt kunstgjødsselfabrikk. Hafslund overtar aksjemajoriteten i Glommens Træsliberi og dermed Kykkelsrud kraftverk. Sam Eyde skroter sine planer og selger rettigheten til Hafslund. To hjertesukk fra Ludvigsen: Kraftomsetningselskapet Oslo Energi AS *selges til Vattenfall* (senere videre til Fortum). Borregaard kraftverk *får ny eier*, Sarpsfoss Ltd. 100% eid av Orkla. Da Borregaard senere ble skilt ut av Orkla satt Rimi Hagen igjen med kraftverket!

Historien om Østfold Energi: 10. januar 1900 meddeler Norsk Elektrisk Aktiebolag at det elektriske anlegget er ferdig for avlevering til Sarpsborg Elektrisitetsverk. Byen får strøm fra kraftverket til Borregaard ved Sarpsfossen. Etter hvert fulgte alle kommunene opp med egne kraftverk og produksjon av strøm. I perioden 1960 til 1987 slås kommuner og elverk sammen. Tidlig 70-tallet er det mangel på og stor etterspørsel etter elektrisitet i Østfold. Fylkets ansvar å skaffe dette. Jakten på mer kraft begynte, og løsningen fant man mellom fjellene i indre Sogn. Borgund kraftverk stod ferdig bygget i 1974, dypt inne i fjellet i Lærdal. Installert effekt på 212MW. Østfold Kraftforsyning blir samtidig etablert og senere en del av Østfold Energiverk A/S. Sarpsborg-regionens Energiverk etableres som et felles selskap for Sarpsborg, Varteig, Skjeberg og Tune

Elektrisitettsverk. Sistnevnte trakk seg fra sammenslutningen etter seks måneder. Da den nye energiloven tredde i kraft, fusjonerte mange av de små e-verkene med Østfold Energiverk A/S: Sarpsborg-regionens Energiverk, Onsøy, Moss, Askimregionen, Eidsberg, Marker, Rømskog og Tune E-verk.

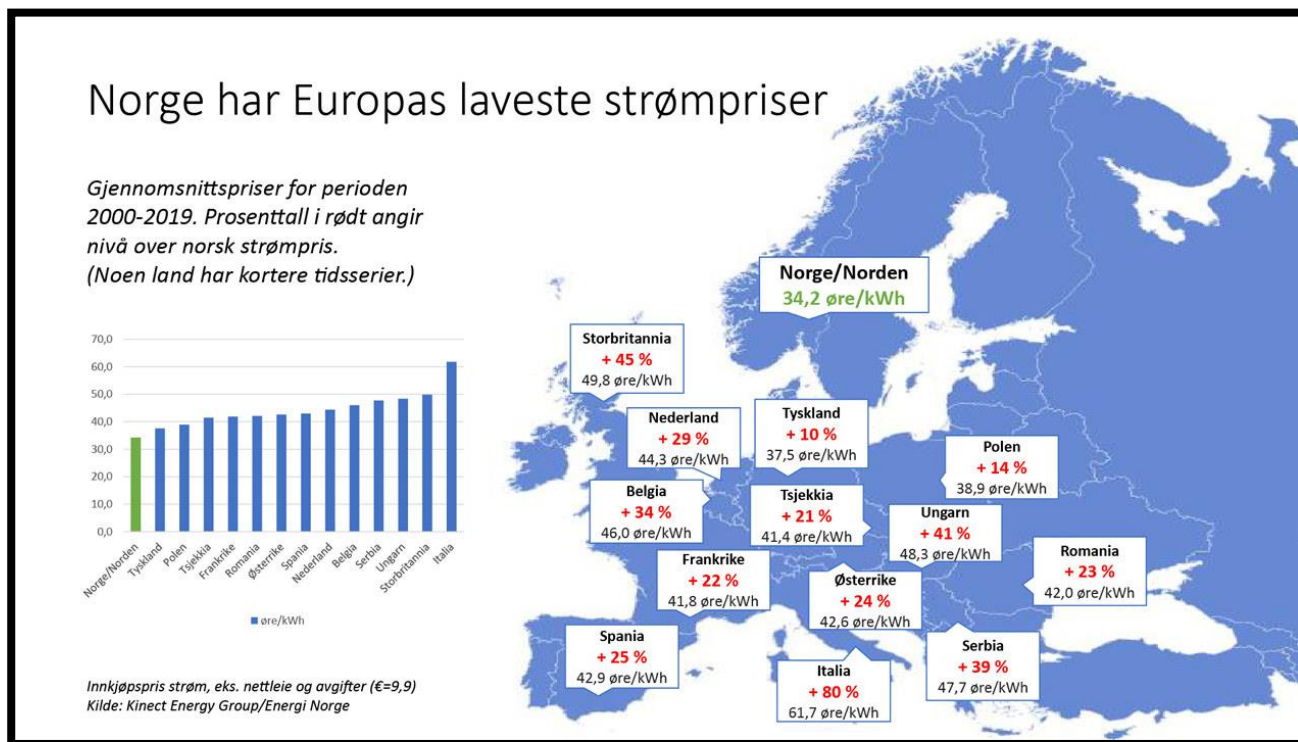
Fredrikstad (den lille verdensbyen), Råde, Rygge, Rakkestad og Trøgstad valgte å ikke bli en del av Østfold Energiverk. I 1997 endrer Østfold Energiverk A/S navn til Østfold Energi AS.

Lokale aktører innen produksjon i dag: *Hafslund Eco* - Norges nest største kraftprodusent, installert effekt er 5200 MW, årsproduksjon 18,3 TWh, 100% eid av Oslo kommune, *Sarpsfoss Limited* (Borregaard kraftverk) - installert effekt 51MW, årsproduksjon 250.6 GWh, 100% eid av Orkla og *Østfold Energi AS* - årsproduksjon 2.2 TWh. (Årsproduksjon i Norge er 140TWh)

Historien bak nettvirksomheten: Diverse kraftlinjer ble etablert fra 1892. Oslo Lysverker omdannes til et aksjeselskap i 1991 og splittes senere til nettselskapet Oslo Energi Nett AS og et kraftproduksjon-selskap. Nettselskapet skifter navn til Viken Energinett. I 2002 fusjonerer Hafslund og Viken Energinett som bytter navn til Viken Nett som igjen skifter navn til Hafslund Nett. Hafslund Nett og Eidsiva Nett slår seg sammen og styrker posisjonen som Norges største nettselskap. Selskapet blir hetende Elvia med 730.000 kunder, strøm til 2 mill mennesker.

Ludvigsen rakk å fortelle litt om sin nåværende arbeidsgiver - Nett-tjenester AS - før han fokuserte på eksport/import av kraft, det grønne skiftet og dagens økende kraftpriser. Gasspris er den viktigste faktoren bak de økte strømprisene mens 10% skyldes nye utenlandskabler. Samtidig er det økte kullpriser, kvotepriser for CO2 og lite vann i sørnorske vannmagasiner. Men noen tjener gode penger! Det er enorme behov for miljøvennlig energi. Mulige løsninger er utbygging/oppgradering av vannkraft, utbygging av vindkraft og fjerne flaskehals i nettet.

Klubbens medlemmer fikk presentert et fyldig, faktaorientert og spennende foredrag sett med en Særpings øyne.

Referat fra klubbmøter 20. april 2022

Møtested: Skjeberg Rådhus

Program: India. Opium for folket v/ Gunnar Høidahl

Til stede: 21 medlemmer

Gjester: 3 fra Tune RK, Anna Grønnerød og Camilla Strand

Referent: Per Brevik

President Arne åpnet som vanlig med å tenne et lys for vennskap, fred og glede.

Dagens sitat: "Det er bedre å bli solbrent enn å bli utbrent."

Rune L med sin 3. min. reklamerte for klubbens Facebook-side som nå har 118 "medlemmer" og oppfordret medlemmene til å verve flere. Målet er 200 innen sommeren.

Han opplyste også om et møte på Quality Hotell den 5. mai der President Arne og Rune L hadde invitert våre foredragsholdere og andre interesserte til et møte der Past Guv. Ine Barlie og Ann-Hege Indrevoll fra Sarpsborg RK ville informere og oppfordre spesielt damene til å bli med i en Rotaryklubb og spesielt i Skjeberg RK.

Kveldens foredragsholder Gunnar Høidahl har vært hos oss før, den gang med emne Kina. Denne gangen skulle han fortelle om India der han har vært flere ganger og har bodd i Asia under en periode fra 1975 – 85. I tillegg har han vært guide for turister 10-12 ganger til India.

Vi fikk en grundig og interessant innføring i Indias historie som hadde både Pakistan og Bangladesh som områder fram til 1947 da Britene annekterte India som en koloni.

India er et land med 1,4 milliarder innbyggere som utgjør 17,5 % av verdens befolkning. Folketallet øker med 18 millioner pr. år, dvs. 30 fødsler hvert minutt! 70 % bor på landsbygda og gjennomsnitt levealder er 64/68 mot Norge 79/83. Økonomi pr. innbygger er ca. 1/70 av Norge.

Gunnar syntes det kunne være slitsomt å reise rundt i landet og se all fattigdom og kontraster. Vi fikk se bilder av skoler uten utstyr og ikke uvanlig at det var utendørs der elevene satt på bakken. Nord i landet der det kunne være skikkelig kaldt, var det mange fattige som omkom og de ble plukket opp hver morgen for å fraktes til bålplassene der de ble brent.

Middelklassen greide seg noenlunde bra, men det var viktig å tilhøre den riktige kasten. Kastevesenet består av fire kaster + de kasteløse. Er du født inn i en kaste, må du bli der. Alle må gifte seg innen sin egen kaste, ellers blir du utstøtt eller i verste fall drept. Du er forpliktet til å etterfølge foreldrenes yrke, følge samme religiøse skikker. Samtidig som det gir en viss sosial trygghet.

Vi fikk se mennesker som badet i Ganges. Det skulle være en form for renselse. En kuriositet var at Gunnar hadde tatt med en flaske med vann fra Ganges hjem for å analysere innholdet på et laboratorium i Norge. Det merkelige var et de fant ikke noe særlig farlig med vannet. Det virker utrolig rart, siden Ganges fører med seg kloakk og urenheter fra 600 millioner mennesker!

Vi takker for et meget interessant foredrag og Gunnar ble belønnet med et diplom fra klubben og selvfølgelig en flaske god vin.

Referat fra klubbmøter 27. april 2022

Møtested: Skjeberg Rådhus

Program: Sjeldne bøker og en antikvariat-bokhandlers spennende hverdag.

Til stede: 21 medlemmer

Gjester: Inger Halvorsen, Reidar Sanne

Referent: Per Sundby

President Arne åpnet møtet sedvanlig måte med å tenne et lys, fortelle om viktige historiske markeringer, navnedag og kjente personer som var født på denne dag.

23 minutter

Kai opplyste først at planlagt dugnad i Hafslundsparken utsettes da Jim skal operere en skulder og fordi det noe frost i bakken ennå. Den gledelige nyheten er at Hafslund har godkjent hele prosjektet vårt. Så fortalte han om at han samme dag hadde kjørt på et rådyr på vei til golfbanen. Rådyret døde på flekken, men budskapet var hvor vanskelig det nå var blitt med å få rapportert en slik viltpåkørsel. Den nye politireformen fungerte dårlig i så henseende. Vi vikk historien i sin helhet.

Jan Willy opplever mye når han har en så fin gammel veteranbil. Forden var kulisser i en kort sekvens ved Glomma stien i en spionfilm fra 1940. Han fortalte om hvordan en kvinne med propper i øra og stor hund plutselig dukket opp idet filmingen var i gang – en lattermild/komisk opplevelse

Så var det Fredrik Delås fra Antikvariat Bryggen AS sin tur for å snakke om ovennevnte tema.

Han fortalte hvordan han som ergoterapeut reiste rundt omkring i verden og underviste i faget. Han hadde hatt en bokinteresse siden han var liten – opptatt av gamle bøker. Var bitt av et samler-gen. Kjøpte mye spesielle bøker og leste mye i ledige stunder. Så i 2007 startet han opp Antikvariat Bryggen. Presiserte at han spesialiserte seg innenfor et smalt felt: Formidler av bøker for samlere. Og hva dette var fikk vi mange artige og interessante eksempler på- For egen del var dette langt mer interessant enn hva jeg hadde forestilt meg – jeg som aldri har vært noen bokorm. At det kan være penger i gamle bøker fikk vi godt eksempel på. Sammen med Cato Schøtts (advokaten) driver de en auksjonsforretning. Han fortalte at de nylig hadde en auksjon. De solgte et titalls bøker priset over 100.000 kroner. Viste opp en bok som ropte ut for 350.000 den gikk for 1,2 mill. inklusiv salær. Den gikk til Newyorker Samlet solgte de for over 5,5 millioner.

Det spennende er den historien som fortelles i disse gamle bøkene – og da spesielt gamle førsteutgaver. Dramatiske historien ikke minst fra polar historien har stor historisk verdi og interesse.

Vi fikk mange eksempler gjennom den påfølgende presentasjonen. Jeg begrenser meg til å nevne noen få: Christian Lorentzen & Erik Pauelsen (Georg Haas/ Heinrich Grosch) Reiser i Norge – 1788/92 på oppdrag fra Kronprins Fredrik. Nevnes må også et uvanlig Sarpsborg - prospekt fra Illustrert Nyhetsblad mars, 1854. Med illustrasjonen følger også et dikt som Fredrik leste opp. Det var altså en journalist som overvar åpningen av Sarpe-broa i 1854. Han skrev et dikt til Sarpsfossen. som het fra broen. Det morsomme er ifølge Fredrik at denne journalisten senere skulle bli noe annet enn journalist etter hvert. Han het Asmund Olavsson Vinje. Vi fikk se mange motiver fra Fredriksborg og fra Sarpsfossen. Det fører for langt å gjengi alle de flotte historiene vi ble til del gjennom dette interessante foredraget men helt til slutt tar jeg med at vi fikk se et fantastisk motiv fra beleiringen av Fredrikshald. Et flott kobberstikk. Et godt eksemplar ligger til en pris på ca. 10-000 kroner.

Delås driver ikke et åpent antikvariat, driver kun prosjektbasert. Et prosjekt er å samle og registrere norske førsteutgaver. Her var det mye interessant vi fikk vite om. Jeg sier bare at dette møtet burde du ha vært på Jeg har både lydopptak og selve presentasjonen for helt spesielt interesserte.

Referat fra klubbmøte 18. april 2012

Møtested: Skjeberg folkehøyskole
Program: Tordenskiolds lederegenskaper v/John Jones
Gjester: Per Chr. Solberg
Fødselsdager: Hans Erik Pedersen 15/4 og Kjell Lunde 16/4
Møtt i andre klubber:
Til stede: 76.3 %
Referent: Jan Willy

Presidenten ønsket velkommen og uttrykker glede for at så mange ektefeller er med denne kvelden. Per Chr. Solberg er igjen gjest og Øystein og Hans Erik har hatt fødselsdag.

Øystein Brodal orienterte om Wales besøket og at det ser ut til å komme seks ektepar 8. Juni. Den 10. blir det fest i Halden og den 12. er det planlagt busstur via Gardermoen til Elverum for besøk på Skogbruksmuseet. Øystein ønsker at flest mulig blir med på festen og bussturen. Tilbakereisen for gjestene er onsdag den 13. kl. 23.

Det er mulig gjestene rekker å komme på et møte i vår klubb om vi flytter møtetidspunktet frem en time. Programmet den dagen holdes av Siri Damsleth som forteller om gründerprisen 2012 og Comlight.

Kveldens foredragsholder var John Jones fra Fredrikstad Rotaryklubb og temaet var lederegenskaper. Han startet foredraget med å vise frem kjente nordmenn, men en person er aldri blitt tatt med i det "gode selskap" mente han, nemlig: Peter Wessel Tordenskiold! Så tente foredragsholderen en lunte til en løskrutt kanon som smalt så alle hoppet i stolene. Foredragsholderen frydet seg entusiastisk. Peter Wessel er i Norge og Danmark kjent som sjøhelten og var superkjendis i sin tid. I Sverige nesten ukjent i dag, men i Norge og Danmark lever legenden om hans meritter i beste

velgående. Det var svenske orlogsfartøyer han jaktet på og senket i hopetall, selv om overmakten var stor. Den store nordiske krig og mange meritter ble gjennomgått og det hele var svært underholdende og fasinerende. Peter Wessel var mannen som hadde evnen, motet og var i stand til å gjennomføre oppdrag selv mot en overlegen fiende. Vi fikk innblikk i taktikk og våghals episoder. Foredraget ble krydret med episoder om kung Carl XII og andre personligheter. Den dyktige sjøhelten døde bare tretti år gammel etter en duell i Tyskland, men det betyr på ingen måte at han er glemt.

Takk til en dyktig foredragsholder og entusiast.

NB! Forsøk ikke å fortelle en danske at Tordenskiold er norsk, om du har livet kjært.

Sistesia Statistikken

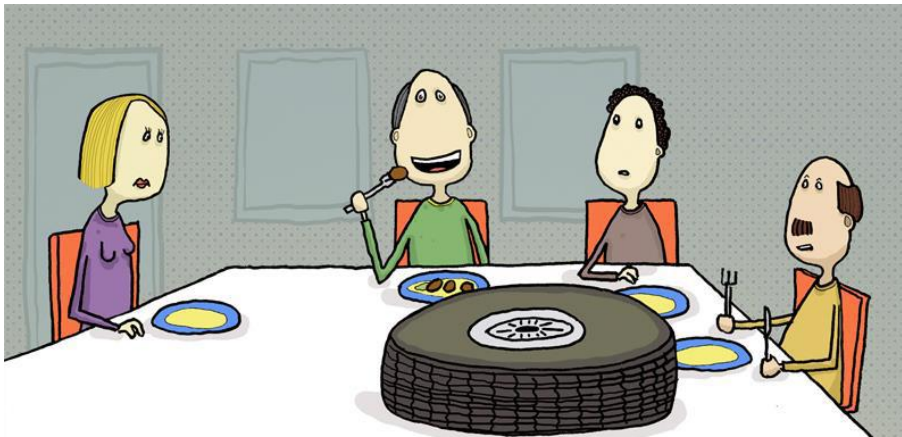
100 % april

Til stede

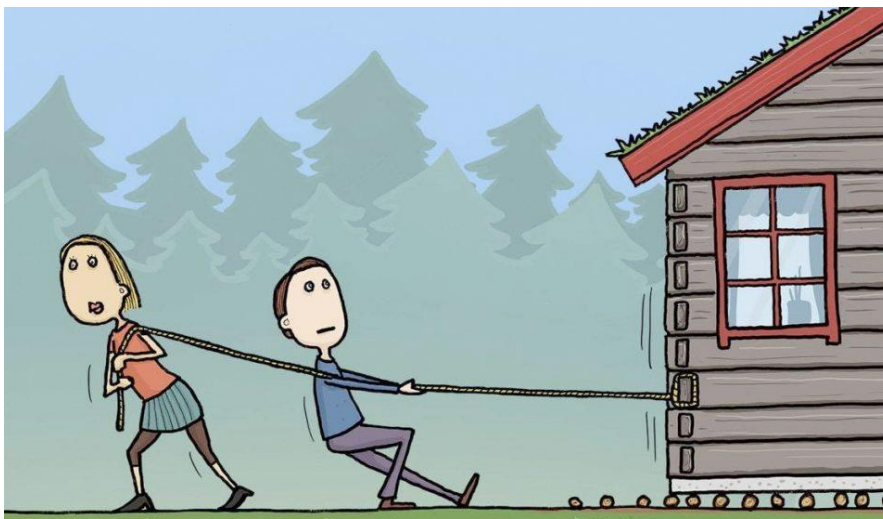
Per Brevik	Per Inge Magnusen
Jan W Damsleth	Arne Nilsen
Steinar Kjuus	Per Frode Rismark
Rune Larsen	Herleik Rønningen
Kjell Lunde	Per Sundby
Tor Lystad	Jens H Westberg

6/4	13/4	20/4	27/4	
24	-----	21	21	

Hva vi sier. (fritt fra absurdgalleriet)

Det var alltid litt forvirring når Inge hadde dekket på bordet

Geir og Lise synes det er kjedelig å dra på hytta